

Lausunto

14.10.2024

VN/3578/2024

VN/3578/2024-OKM-49

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle: HE 167/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Ilmatieteen laitoksesta annetun lain 1 ja 2 §:n sekä puolustusvoimista annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Pyydettyä lausuntonaan opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa seuraavaa:

Opetus- ja kulttuuriministeriö on mukana työ- ja elinkeinoministeriön asettamassa avaruusasian neuvottelukunnassa sekä osallistui liikenne- ja viestintäministeriön ohjausryhmään Suomen kansallisen avaruustilannekuvatoiminnan kehittämistä. Ohjausryhmä luovutti yksimielisen loppuraporttinsa liikenne- ja viestintäministeriölle 3.5.2023 (Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 2023:6). Ohjausryhmä suositti kansallisen avaruustilannekeskuksen perustamista. Loppuraportin yhteydessä tehdyssä lainsäädännön arviomuistiossa todetaan, että lakia Ilmatieteen laitoksesta olisi muutettava ja arvioitava tarve muuttaa Puolustusvoimista annettua lakia sekä valtioneuvoston asetusta Maanmittauslaitoksesta (1068/2018).

Opetus- ja kulttuuriministeriö tiedostaa avaruuden tilannetietoisuuden merkityksen yhteiskunnan sujuvalle toiminnalle. Ministeriö kannattaa esitysluonnoksessa ehdotettuja kansallisia tavoitteita ja toimintamallia. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että tutkimuksen tuloksia hyödynnetään yhteiskunnassa laajasti, joten avaruusalan kaupallisten toimijoiden laajentunut yhteistyö akateemisen maailman kanssa sekä perustutkimuksen odotettava kasvu ovat tärkeitä esitykseen liittyviä huomioita.

Esityksen taustatöissä positiivisesti nostetaan esiin useiden yliopistojen avaruustietoisuuteen liittyviä kyvykkyyksiä avaruustilannekuvan täydentämisessä ja avaruustilannekeskuksen tarve tehdä yhteistyötä akateemisten toimijoiden kanssa. Osaajien saatavuus tunnistetaan yhteiskunnassamme useille teknologia-alueille haasteena, mitä voidaan lieventää koulutusmääriä kohdistetusti nostamalla ja maahanmuuton kautta. Viranomaistoiminnan kannalta kuitenkin on oleellista taata suomalainen osaamisen huoltovarmuus tarkoittaen paitsi riittävän laajamittaista kotimaisten kielten taitamista niin myös turvallisuuteen liittyviä näkökohtia. Viime kädessä viranomainen voi tarvita huippuosaavia Suomen kansalaisia, mikä voidaan tarjota vain kotimaisella laadukkaalla korkeakoulutuksella ja riittävän laajalla kotimaisella opiskelija-aineksella. Avaruustilannekeskuksen tulee ennakoita huomioida ja tuoda julki osaajatarpeeseen liittyvät näkökulmansa ja tehdä yhteistyötoimia myös koulutusnäkökohtien mukaisesti. Henkilöstön koulutuksessa myös laadukkaiden tutkimusympäristöjen merkitys on oleellinen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että EISCAT-järjestö (European Incoherent Scatter Scientific Association) hallinnoi uutta EISCAT-3D sirontatutkajärjestelmää, jonka antenniryhmät ovat rakenteilla Ruotsissa (Kaiseniemi), Norjassa (Skibotn) ja Suomessa (Kare-suvanto). Tutkajärjestelmällä havainnoidaan yläilmakehän ja avaruuden ilmiöitä, kuten revontulia. Tutkat soveltuvat myös avaruussääennusteisiin, avaruusromun havaitsemiseen ja ilmastotutkimukseen. EISCAT-järjestön organisaatiomuoto tullaan muuttamaan vuoden 2024 loppuun mennessä yhdistyksestä ruotsalaiseksi osakeyhtiöksi, jonka omistavat Ruotsin, Norjan ja Suomen valtiot.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

Opetusneuvos

Nimenselvennys

Opetusneuvos

Petteri Kauppinen

Opetusneuvos

Laura Taajamaa

Jakelu Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Tiedoksi Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen
Erityisavustaja Emmi Venäläinen